

Parkanon kaupungin laajan hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman 2021-2025 luonnos

Sivistyslautakunta 21.11.2023 § 72
756/00.01.02.00/2023

Kuntalain (410/2015) mukaan kuntalaisten hyvinvoinnista ja terveydestä huolehtiminen on kunnan perustehtävä. Terveystenhuoltolaki (1326/2010) velvoittaa kuntaa huolehtimaan terveyden ja hyvinvoinnin edellytysten huomioimisesta kaikkien hallinnonalojen toiminnassa sekä seuraamaan väestön terveyttä, hyvinvointia ja toteutettuja toimenpiteitä.

Valtioneuvoston kesäkuussa 2020 hyväksymä hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen periaatepäätös linjaa pitkän aikavälin toimia, joilla suomalaisten hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden eriarvoisuus vähenee vuoteen 2030 mennessä. Tavoitteena on turvata ihmisille kestävä hyvinvointi kaikissa elämänvaiheissa. Ihmisten työ- ja toimintakyvyn edistäminen ymmärretään tässä linjauksessa laaja-alaisena toimintana, jonka seurauksena ihmiset voivat hyvin ja kokevat osallisuutta. Siinä onnistumiseksi tarvitaan toimia kaikilla hallinnonaloilla sekä esimerkiksi kansalaisyhteiskunnan ja yritysten tekemistä. (STM 2020)

Valtioneuvoston periaatepäätöksessä on neljä painopistettä:

1.	Kaikille mahdollisuus osallisuuteen
2.	Hyvät arkiympäristöt
3.	Hyvinvointia ja terveyttä edistävä toiminta ja palvelut
4.	Päätöksenteolla vaikuttavuutta

Terveyden- ja hyvinvoinnin edistämisestä kunnassa tulee raportoida valtuustolle vuosittain, minkä lisäksi valtuustolle on kerran valtuustokaudessa valmisteltava laajempi hyvinvointikertomus ja hyvinvointisuunnitelma. Laaja hyvinvointikertomus on työväline hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen suunnitteluun, seurantaan, raportointiin ja arviointiin.

Hyvinvointikertomustyö jakaantuu kertomusosaan, jossa kuvataan hyvinvoinnin nykytilanne ja suunnitelmaosaan, johon on kuvattu tavoitteet ja toimenpiteet hyvinvoinnin parantamiseen. Hyvinvointisuunnitelmassa esitetyjen painopisteiden, tavoitteiden ja niistä johdettujen toimenpiteiden ja painopisteiden tulisi ohjata kaupungin hyvinvointityötä. Painopisteitä voidaan muokata sekä tavoitteita ja toimenpiteitä tarkentaa vuosittain hyvinvointi-raportin yhteydessä, jos tarkasteltavien mittareiden ja indikaattoreiden perusteella asia huomataan tarpeelliseksi. Hyvinvointikertomusosa tuottaa myös seurantatietoa suunnitelmien, ohjelmien ja tehtyjen toimenpiteiden vaikutuksista eli hyvinvointipolitiikan onnistumisesta sekä paikallisista ilmiöistä.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisellä kavennetaan hyvinvointi- ja terveyseroja, ylläpidetään ja parannetaan hyvinvointia, terveyttä, osallisuutta ja toimintakykyä, ehkäistään syrjäytymistä, osattomuutta, tapaturmia ja sairauksia. Yhteistyötä eri toimialojen ja toimijoiden välillä tulee tehdä laaja-alaisesti ja yksilöllisiin palvelutarpeisiin vastaten niin arjessa kuin vapaa-ajalla arvokkaan kohtaamisen periaatteella. Peruspalveluiden ennaltaehkäisevässä työssä on laaja vastuu eri toimijoilla ja yhteistyötä tulee tehdä maakunnan

hyvinvointialueen kanssa (kunnille ja hyvinvointialueille on sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 6 ja 7 §:ssä säädetty yhteistyövelvoite hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä).

Kunnan kumppaneita hyvinvoinnin edistämisessä ovat myös vapaaehtoiset, yhteisöt, järjestöt, yritykset ja seurakunnat, jotka järjestävät kuntalaisille muun muassa aktiviteetteja ja tapahtumia. Ennaltaehkäisevällä työllä voidaan vähentää raskaiden, pitkäaikaisten ja kustannuksia lisäävien korjaavien palveluiden käyttöä.

Parkanon kaupungin hyvinvointityössä työskentään paraikaa laajaa hyvinvointikertomusta 2021-2025, jossa käytetään apuna sähköistä hyvinvointikertomustyövälinettä. Kertomukseen kootaan kertomusosa, jossa arvioidaan edelliselle kaudelle asetettuja painopistealueita. Parkanon kaupungin laajan hyvinvointisuunnitelman 2017-2020 painopisteet olivat:

1.	Terveellisten elintapojen edistäminen
2.	Liikunnan lisääminen kaikkien arkeen
3.	Turvallinen Parkano

Parkanon hyvinvointiryhmä on keskustellut ja valmistellut Pirkanmaan alueellisen hyvinvointisuunnitelman painopisteiden ja tavoitteiden hyödyntämisestä sekä jalkauttamisesta. Pirkanmaan alueellisen hyvinvointisuunnitelman painopisteet vuosille 2021-2025 ovat:

1.	Yksilöllisten hyvinvointia edistävien valintojen mahdollistaminen
2.	Liikkumisen ja aktiivisuuden edistäminen
3.	Osallisuuden ja yhteisöllisyyden lisääminen
4.	Mielen hyvinvoinnin edistäminen ja tukeminen
5.	Arjen turvallisuuden lisääminen ja hyvinvointia tukeva elinympäristö

Hyvinvointityöryhmä esittää sivistyslautakunnalle, että valtuustokauden 2021-2025 laajan hyvinvointikertomuksen suunnitelmaosan työn painopisteiksi Parkanon kaupungissa asetetaan:

1.	Hyvinvoiva parkanolainen
2.	Osallistuva ja yhteisöllinen parkanolainen
3.	Turvallinen ja viihtyisä Parkano

Hyvinvointikertomuksen painopisteet on laadittu kaupungin strategian sekä Pirkanmaan alueellisen hyvinvointisuunnitelman painopisteiden pohjalta, ja ne tukevat strategian toteuttamista. Painopisteiden tavoitteiden ja toimenpide-ehdotusten valinnassa sekä tunnuslukujen eli indikaattoreiden ja mittareiden valinnassa on tarkasteltu myös aiempia strategian laadinnan yhteydessä tehtyjä kuntalaiskyselyjä ja kuultu nuorisovaltuustoa.

Laajaan hyvinvointikertomukseen sisältyvän suunnitelman lisäksi hyvinvointityötä toteutetaan useiden poikkihallinnollisten hyvinvointiohjelmien ja -suunnitelmien kautta, joista osa on kunnille lakisääteisiä kuten lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, ikääntyvien hyvinvointisuunnitelma, mielenterveys- ja päihdesuunnitelma sekä yhdenvertaisuussuunnitelma. Näiden suunnitelmien laadinnassa ja päivityksissä tulisi ottaa huomioon

hyvinvointityölle asetetut painopisteet ja niiden toteutumisesta voidaan raportoida vuosittaisessa hyvinvointiraportissa. Tavoitteiden toimenpide-ehdotukset tulisi huomioida talousarvio- ja tilinpäätösmenettelyssä sekä kerran valtuustokaudessa tarkastuslautakunnassa.

Liitteenä

Laajan hyvinvointikertomuksen 2021-2025 hyvinvointisuunnitelman painopistealueet -luonnos

Valmistelija: hyvinvointikoordinaattori Anne Perälä, p. 040 7186 823
vapaa-aikatoimen ohjaaja Elisa Vahosalmi, p. 044 7865 516

Esittelijä	Sivistysjohtaja Ville Paldanius
Päätösehdotus	Sivistyslautakunta hyväksyy omalta osaltaan valtuustokauden 2021-2025 laajan hyvinvointikertomuksen suunnitelmaosan työn painopisteiksi 1. Hyvinvoiva parkanolainen, 2. Osallistuva ja yhteisöllinen parkanolainen, 3. Turvallinen ja viihtyisä Parkano ja lähettää kaupunginhallitukselle ja edelleen valtuustolle hyväksyttäväksi edellä mainitut painopistealueet.
Käsittely	
Päätös	Hyväksyttiin yksimielisesti. Merketään, että hyvinvointikoordinaattori Anne Perälä esitteli Parkanon kaupungin laajan hyvinvointikertomuksen suunnitelmaosaa 2021-2025. Merketään, että Anne Perälä poistui kokouksesta tämän pykälän käsittelyn ja päätöksenteon jälkeen klo 18.19.